

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. R. Holtmaat, S.J. Drijver, mr. N. Gunes)

Uitspraaknr. 02.083

Datum:

12 februari 2003

Leerkracht klaagt over het optreden van het bevoegd gezag en de directeur na vermeend ongewenst gedrag jegens een collega; klacht gegrond; primair onderwijs.

De klacht

Een leerkracht klaagt over het optreden van het bevoegd gezag en de directeur naar aanleiding van een voorval dat tussen de leerkracht en diens collega heeft plaatsgevonden en de daarbij gevolgde procedures. Zowel het bevoegd gezag als de directeur hebben daarbij onzorgvuldig gehandeld en onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de leerkracht.

De visie van de partijen

De leerkracht is in 2001 op een ochtend na de zomervakantie door de directeur tijdens de les uit de klas gehaald. Hij moest zich direct bij het bevoegd gezag melden. Daar moest hij vertellen wat er zich op een avond tijdens een schoolkamp dat een half jaar tevoren had plaatsgevonden had afgespeeld.

De leerkracht beschrijft dat hij tijdens een avond op een schoolkamp toen de kinderen al naar bed waren een collega een zoen op haar mond heeft gegeven om haar te bedanken voor een dans. Zij drukte de leerkracht weg en verliet snel de ruimte waar hij vervolgens alleen achter bleef. Hij beschrijft ook welke gesprekken er hebben plaatsgevonden met de toenmalige directeur.

Zonder dat het bevoegd gezag hem op de hoogte bracht waarvan zijn collega hem beschuldigde kreeg hij de keuze tussen het starten van een onderzoek, hetgeen een schorsing per direct in zou houden, dan wel een vrijwillige overplaatsing. Hij kon zijn visie op het gebeurde geven maar het stond vast dat hij een keuze tussen de twee opties moest maken. De leerkracht voelde zich daardoor onder druk gezet. De leerkracht klaagt erover dat het bevoegd gezag de regel van hoor en wederhoor niet heeft toegepast.

De leerkracht neemt het het bevoegd gezag kwalijk dat het hem zes maanden na het voorval plotsklaps uit de klas heeft laten halen, waardoor een ongewenste geruchtenstroom kon ontstaan. De noodzaak voor het uit de klas halen na verloop van zes maanden ontbrak.

Van de directeur heeft de leerkracht pas 's middags gehoord dat de collega voor de zomervakantie tijdens een kennismakingsgesprek met hem had verteld dat hij aan haar billen, borsten en kruis zou hebben gezeten.

De leerkracht beschrijft wat er na het gesprek met het bevoegd gezag is gebeurd. Hij heeft tussentijds een gemachtigde ingeschakeld die met het bevoegd gezag heeft gecorrespondeerd en hem heeft vergezeld bij een gesprek met het bevoegd gezag. De leerkracht geeft aan waarin het bevoegd gezag is tekortgeschoten.

De directeur geeft aan wat de collega van de leerkracht tijdens het kennismakingsgesprek heeft gezegd. Hij heeft voor de zomervakantie van 2001 aan de adjunct-directeur gevraagd of

deze op de hoogte was van het voorval. Dat was het geval en naar zijn idee hing er nog steeds iets in de lucht.

De directeur heeft na de zomervakantie op zijn initiatief een gesprek gevoerd met de collega en doet daar verslag van.

Hij had niets aan haar gemerkt toen zij in het bijzijn van de leerkracht een teamvergadering bijwoonde. Ook is hij niet door andere groepsleerkrachten benaderd over het voorval tussen de leerkracht en de collega.

In het overdrachtgesprek met de vroegere directeur heeft de nieuwe directeur de zaak, waarvan hij op dat moment al op de hoogte was, niet aan de orde gesteld.

De directeur geeft aan wanneer hij bij het bevoegd gezag melding heeft gemaakt van het voorval tussen de leerkracht en de collega. Hij doet verslag van wat er daarna is gebeurd. Hij was en is van mening dat het feit dat de leerkracht uit de klas gehaald is geen reden voor geruchtenvorming is.

Het vertrek van de leerkracht heeft binnen het schoolteam veel commotie los gemaakt. De directeur is tijdens een ouderavond door ouders benaderd met de vraag of er een afscheid van de leerkracht plaats kon vinden. De directeur vond dat ongewenst. Hij heeft daarom tegen de ouders gezegd dat de leerkracht het schoolgebouw niet meer mocht betreden.

Het bevoegd gezag was niet eerder van het voorval op de hoogte dan toen de directeur daar melding van maakte. Het was voor het bevoegd gezag duidelijk dat het de visie van de collega was die de directeur verwoordde. Het bevoegd gezag vond het een ernstige situatie. Tijdens het gesprek met de collega van de leerkracht was zij zeer aangeslagen en maakte een gespannen indruk. Gelet daarop heeft het bevoegd gezag niet gevraagd waar het betasten precies uit heeft bestaan. Ook heeft het daarom niet gevraagd waarom zij pas na zes maanden over het voorval sprak. Het bevoegd gezag heeft haar de mogelijkheid voorgehouden om een klacht in te dienen. Het is hier later niet op teruggekomen.

Het bevoegd gezag heeft onder meer een ter zake deskundige van VOS/ABB om advies gevraagd. Deze heeft geadviseerd om de leerkracht en zijn collega niet meer bij elkaar te laten werken en dus uit elkaar te halen. De wetenschap dat de leerkracht en zijn collega niet daadwerkelijk in hetzelfde gebouw werkten zou geen invloed hebben gehad op de beslissing van het bevoegd gezag om beiden uit elkaar te halen.

Het bevoegd gezag heeft aan de directeur opgedragen om zodra hij kans zag in de opvang van de kinderen te voorzien de leerkracht naar het bevoegd gezag te sturen.

Het bevoegd gezag vindt dat het geven van een zoen op de mond ernstig genoeg om te handelen op de wijze zoals het heeft gedaan. Dit betekende dat de leerkracht voor de keuze werd gesteld dat hij zou worden geschorst en dat er een nader onderzoek zou worden ingesteld of dat hij zo snel mogelijk zou worden overgeplaatst en in afwachting daarvan hij zich ziek zou moeten melden. De leerkracht gaf aan dat hij er nog over na wilde denken. Het bevoegd gezag heeft de leerkracht in het gesprek ook voorgehouden dat het in het uiterste geval aangifte zou kunnen doen bij het Openbaar Ministerie.

Het bevoegd gezag benadrukt dat het gedurende de gehele procedure ook rekening heeft gehouden met de belangen van de leerkracht. Op een aantal punten is het tegemoetgekomen aan de wensen van de leerkracht. Het bevoegd gezag heeft geen inlichtingen ingewonnen bij de voormalig directeur over de voorgeschiedenis van de klacht van de collega. Het bevoegd gezag had de keuze tussen de klacht van de collega ten gronde onderzoeken en het werken aan een oplossing. Het heeft de eerste weg afgewezen, omdat het toch het ene woord tegenover het andere woord zou zijn. Het feit dat de leerkracht had erkend dat hij zijn collega een zoen had gegeven was voldoende reden voor het voorstel om de leerkracht op een andere school te plaatsen. Bemiddeling tussen de leerkracht en zijn collega is, ondanks het verzoek

daartoe van de leerkracht, niet ondernomen omdat de collega daar niets voor voelde. Het bevoegd gezag heeft ter zitting uitgelegd dat het geen gespreksverslagen heeft gemaakt omdat deze dan ook in het personeelsdossier van de leerkracht opgenomen moesten worden en dat wilde het bevoegd gezag mede in het belang van de leerkracht niet.

Overwegingen van de Commissie

Ten aanzien van het optreden van de directeur overweegt de Commissie het volgende: Gebleken is dat de directeur, overeenkomstig de instructies van zijn bevoegd gezag over hoe te handelen bij ongewenst gedrag, de zaak bij het bevoegd gezag heeft gemeld alvorens de visie van de leerkracht op het gebeurde en de consequenties die dit voor de onderlinge verhoudingen had, te hebben gehoord. Gebleken is dat het bevoegd gezag aan de directeur de opdracht heeft gegeven om, zodra hij in de opvang van de leerlingen kon voorzien, de leerkracht te melden dat hij zich bij het bevoegd gezag moest vervoegen. De directeur stelt zich op het standpunt dat het een opdracht van hogerhand was om de leerkracht uit de klas te halen. Daarnaast is hij van mening dat hij door het enkele feit dat hij de leerkracht uit de klas heeft gehaald niet verantwoordelijk gehouden kan worden voor een ongewenste geruchtenstroom.

De Commissie is van oordeel dat wanneer een leerkracht tijdens de les uit de klas wordt gehaald dit altijd vragen oproept. De directeur had zich dit vanuit zijn functie zeker moeten realiseren. Hij had het bevoegd gezag dit ook in overweging moeten geven toen het hem de opdracht gaf. Het feit dat het een opdracht van het bevoegd gezag was ontslaat de directeur immers niet van zijn verantwoordelijkheid om zorgvuldig te handelen.

De directeur heeft ter zitting aangegeven dat het een afspraak binnen het bevoegd gezag is dat de directeur voorvallen van ongewenst gedrag onmiddellijk bij het bevoegd gezag meldt. Hierna is er geen rol meer voor hem en dient hij zich er buiten te houden. De Commissie vraagt zich af of de directeur in bepaalde situaties, zoals de onderhavige, toch geen rol zou kunnen vervullen. De directeur is goed op de hoogte van de dagelijkse situatie en zou het bevoegd hierover kunnen informeren dan wel een bemiddelende rol tussen partijen kunnen vervullen.

Gebleken is overigens dat de directeur zich er niet geheel buiten heeft gehouden. Nadat de leerkracht bij het bevoegd gezag is geweest heeft de directeur nog een gesprek met hem gevoerd, waarin hij de leerkracht op de hoogte heeft gesteld van de details van de klacht van de collega. (Welke details vervolgens, via de leerkracht, weer bij het bevoegd gezag bekend zijn geworden.) Hij heeft voorts ouders op een ouderavond laten weten dat de leerkracht het schoolgebouw niet meer zou mogen betreden na een vraag of er een afscheid van de leerkracht plaats zou vinden. De directeur heeft de leerkracht per e-mail laten weten dat een afscheid hem niet werd gegund.

De Commissie is van oordeel dat deze uitspraken van de directeur een voortijdige en disproportionele reactie laten zien. Er is immers niet vast komen te staan wat er precies is gebeurd op de bewuste avond, behalve dan dat de leerkracht zijn collega een zoen op haar mond heeft gegeven. Dit laatste rechtvaardigt de ten overstaan van de ouders genoemde maatregelen niet. De directeur had deze uitspraken, waar een strafelement in zit, dan ook niet mogen doen. Dat de directeur toen hij daarmee werd geconfronteerd geruchten als zou de leerkracht iets onoorbaars met kinderen hebben gedaan en daarom zijn verwijderd, onmiddellijk met grote klem heeft weersproken, doet niet af aan het feit dat hij door zijn eigen handelen (het uit de klas halen van de leerkracht en het vermelden dat de leerkracht de school niet meer mag betreden) wel degelijk beschadigend heeft gehandeld ten aanzien van de eer en goede naam van de leerkracht.

De Commissie komt dan ook tot het oordeel dat het optreden van de directeur onzorgvuldig is

geweest en dat hij onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van de leerkracht. De klacht ten aanzien van de directeur is gegrond.

Ten aanzien van het optreden van het bevoegd gezag overweegt de Commissie het volgende: Allereerst is gebleken dat het bevoegd gezag in het eerste gesprek met de collega van de nu klagende leerkracht heeft nagelaten haar te vragen waar het betasten van de leerkracht volgens haar precies uit heeft bestaan. Dat zij tijdens dit gesprek in een emotionele toestand verkeerde rechtvaardigt dat niet. De handelingen, die zij blijkbaar wel tegenover haar directeur heeft genoemd, vormen immers een ernstige beschuldiging aan het adres van de leerkracht. Een dergelijke beschuldiging vraagt om een zorgvuldig onderzoek, zeker waar de leerkracht deze beschuldiging met klem van de hand wijst. Als dit onderzoek op die dag niet mogelijk was had het later alsnog geëntameerd moeten worden door het bevoegd gezag. Het behoorde tot de plicht van het bevoegd gezag om nadat het de visie van de leerkracht had gehoord de collega daarop te laten reageren en uit te zoeken waaruit haar beschuldigingen precies bestonden. Door dit niet te doen is het bevoegd gezag ernstig in gebreke gebleven.

Het bevoegd gezag heeft aangegeven te hebben gekozen voor de oplossingsgerichte benadering omdat het geen heil zag in het instellen van een onderzoek. Op grond van deze keuze is in deze zaak nooit vast komen te staan, dan wel aannemelijk geworden, wat precies tussen de leerkracht en diens collega is voorgevallen op de bewuste avond. De leerkracht is daarmee een mogelijkheid onthouden om zich te verweren en eventueel zijn naam te zuiveren. De collega heeft indirect in zoverre gelijk gekregen van het bevoegd gezag dat op grond van haar (informele) klacht de leerkracht is overgeplaatst. Overigens acht de Commissie het evenmin in het voordeel van de collega dat er geen verder onderzoek heeft plaatsgevonden en de zaak niet op een ordentelijke manier is afgesloten. De Commissie is van oordeel dat het bevoegd gezag zijn bevoegdheden als werkgever had moeten aanwenden om de collega te bewegen een klacht in te dienen.

Eveneens heeft het bevoegd gezag zich zondermeer neergelegd bij de wens van de vrouw om niet via bemiddeling de lucht tussen beide docenten te zuiveren. Ook daarmee is de leerkracht een mogelijkheid onthouden om de verhoudingen te herstellen. In feite komt de keuze van het bestuur om de klacht niet nader te (laten) onderzoeken en ook geen bemiddeling te entameren er op neer dat de leerkracht belangrijke mogelijkheden zijn ontnomen om de zaak definitief af te sluiten. De leerkracht heeft ter zitting aangegeven daardoor zowel in zijn gezin als op school op dit moment niet goed te kunnen functioneren.

Het bevoegd kwam na het eerste gesprek met de collega, en dus voordat het de leerkracht had gehoord, reeds tot de conclusie dat er sprake was van een verstoorde relatie en een onwerkbaar situatie. Het bevoegd gezag heeft nagelaten om te onderzoeken hoe onwerkbaar deze situatie feitelijk was door noch bij de voormalig directeur, noch bij de huidige directeur daarover nadere inlichtingen in te winnen. Het feit dat beiden inmiddels niet meer op dezelfde locatie werkten was blijkbaar geen factor in het oordeel dat ze 'uit elkaar moesten'. Ook het voorstel van de leerkracht met betrekking tot het vermijden van contact tussen zijn collega en hemzelf, heeft het bevoegd gezag niet op zijn praktische uitvoerbaarheid onderzocht. Daarmee heeft het alternatieven voor het eigen voorstel - schorsing of overplaatsing - op voorhand uitgesloten.

Het bevoegd gezag heeft geen verslagen van de gevoerde gesprekken gemaakt. Dit geldt ook voor de gesprekken met de collega. Dit is een ernstig gebrek. Voor de leerkracht is het namelijk niet duidelijk geweest waar zijn collega precies over klaagde. Hij heeft zich hier dus niet tegen kunnen verweren. Sowieso is het achterwege laten van verslaglegging een ernstige omissie. Onduidelijkheid is er geweest over wie wat wanneer verklaard zou hebben. Dit is in iedere situatie onwenselijk maar bij een klacht over ongewenst gedrag helemaal. Ook uit het verweerschrift dat het bevoegd gezag in een eerdere klacht heeft ingediend waarin wordt

vermeld dat de leerkracht zich ziek heeft gemeld - wat niet juist is - blijkt dat deugdelijke verslaglegging van groot belang is.

Een en ander kan ook een oorzaak hebben in het feit dat de Commissie is gebleken dat het bevoegd gezag en de directeur in de onderhavige procedure feitelijke informatie nauwelijks bij elkaar hebben geverifieerd waardoor er tussen de diverse verweerschriften onderling een aantal discrepanties waren.

Het argument van het bevoegd gezag dat het verslaglegging achterwege heeft gelaten omdat het anders in het personeelsdossier van de leerkracht opgenomen had moeten worden acht de Commissie onbegrijpelijk. Immers wanneer op een later ogenblik was gebleken dat het voorval plaatsgevonden had zoals de collega heeft gesteld, is het belangrijk dat hier wel degelijk melding van wordt gemaakt in het personeelsdossier. Dit onder andere met het oog op een eventuele sollicitatie van de leerkracht bij een andere school.

Gebleken is dat de leerkracht aan het begin van het nieuwe schooljaar tijdens de lessen uit de klas is gehaald. De Commissie merkt op dat daar geen noodzaak toe bestond nu het voorval zes maanden geleden had plaatsgevonden. Een gesprek met de leerkracht over de klacht van zijn collega had naar het oordeel van de Commissie best buiten schooltijd kunnen plaatsvinden, waardoor geen aanleiding zou zijn gegeven tot geruchtvorming. Dit risico liep het bevoegd gezag te meer omdat het op dat moment al besloten had - op basis van het relaas van de collega en ingewonnen externe adviezen - om de leerkracht voor te stellen akkoord te gaan met een schorsing dan wel met een overplaatsing. Dat de leerkracht voorlopig niet meer op school terug zou keren stond voor het bevoegd gezag daarmee op voorhand vast. Iemand onder die omstandigheden door de directeur uit de klas laten halen zal zeker aanleiding geven tot speculaties en geruchten.

Tijdens het gesprek dat die dag plaatsvond werd de leerkracht voor de keuze gesteld van of een onderzoek/schorsing dan wel een overplaatsing. Daarbij is ook de mogelijkheid van aangifte bij het OM genoemd. Het bevoegd gezag heeft de leerkracht door deze handelwijze op ongeoorloofde wijze onder druk gezet en geïntimideerd. Het heeft totaal geen rekening gehouden met de belangen van de leerkracht. Ter zitting heeft het bevoegd gezag aangegeven dat het het geven van een zoen op de mond tussen twee volwassenen dermate ernstig vindt dat dit de genomen maatregelen rechtvaardigt. Het feit dat de leerkracht daarvoor bij zijn collega reeds excuses had aangeboden deed daaraan niet af. De Commissie is van oordeel dat de maatregelen voor hetgeen is vast komen te staan, een zoen op de mond van een volwassen collega, disproportioneel waren. Wat er ook zij van de bewering van de collega dat zij in haar functioneren ook zes maanden na dato nog gehinderd werd door de aanwezigheid van de leerkracht, het bevoegd gezag had er rekening mee dienen te houden dat beiden feitelijk niet langer in hetzelfde gebouw werkzaam waren. Het bevoegd gezag had ook andere maatregelen kunnen treffen om aan het belang van de collega tegemoet te komen.

In een brief aan de gemachtigde van de leerkracht heeft het bevoegd gezag gemeld bemiddelend te hebben opgetreden en met alle belangen rekening te hebben gehouden. De Commissie ziet niet in waar de bemiddelende rol van het bevoegd gezag uit heeft bestaan. De houding van het bevoegd gezag is namelijk vanaf het begin van de procedure veroordelend geweest en het heeft onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de leerkracht. Gelet op de bovenstaande overwegingen komt de Commissie tot het oordeel dat het bevoegd gezag uitermate onzorgvuldig heeft gehandeld en dat het onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van de leerkracht. De klacht is dan ook gegrond.

Oordeel van de Commissie

Beide klachten gegrond.

Advies aan het bevoegd gezag

De Commissie adviseert het bevoegd gezag van de openbare basisschool:

1. er voor zorg te dragen dat er in soortgelijke procedures nauwkeurige verslaglegging van alle gesprekken plaatsvindt;
2. in heroverweging te nemen of de directeur in bepaalde situaties, zoals de onderhavige, toch geen rol zou kunnen vervullen bij de afhandeling van een klacht over ongewenst gedrag;
3. actie te ondernemen om de geruchten te ontkrachten die onder ouders van de school en het personeel van het openbaar onderwijs in de betreffende gemeente de ronde doen, daar niet door onderzoek is komen vast te staan dat er meer is gebeurd dan het geven van een zoen en de Commissie uitspreekt dat de reactie hierop van de directie en het bevoegd gezag onzorgvuldig en buiten alle proporties is geweest;
4. de leerkracht de mogelijkheid te bieden door middel van counseling of andere begeleiding de emotionele problemen die hij ondervindt van de gehele gang van zaken op te lossen.